

לעילוי נשמת
הר"ד
יוסף וולף ז"ל
ב"ר
ברוך חנדל הי"ד
ת.נ.צ.ב.ה.

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש החסידי סוכטשוב
כולל חסידי סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרב משה סנה זצ"ל
בית מדרש
למניחי שיעור "דף היומי"
רחוב סופר 1 ת.ד. 411 כיכר סוכטשוב

זכרון עולם
האשה החשובה
רודת צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר שאיר ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

י"ד ט"ו ביהמ"ד למניחי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

בס"ד, כ"ג אדר ב תשס"ח

מסכת נזיר י' - ט"ז

גליון מס' 462

- מהי נזירות?
- השתתפות יהודים מחוץ לארץ במצוות התלויות בארץ
- הפרשת חלה במאפיות
- הבדל בין מניעה הלכתית למניעה טכנית

השבוע בגליון

- נזיר שמשון" שהופיע בפני רבה של ירושלים
- התרת נזירות שמשון לצורך חינוך הילדים
- האם הנזיר נזירות בימינו נוהג כהוגן?
- כיצד יתכן שנזיר רשאי להתגלח?

מהי נזירות?

אחד הנידונים היותר מרכזיים על אודות הנזירות הוא מהו גדר הנזירות; האם "איסור גברא" או "איסור חפצא". בעבר עסקנו בהרחבה בהבדל בין נדר לשבועה, שבועה יוצרת "איסור גברא" ונדר יוצר "איסור חפצא". אם "איסור גברא" הוא - היין עצמו אינו אסור אלא שהוא אינו רשאי לשתותו, כשם שביום כיפור אסור לאכול ולשתות. אם "איסור חפצא" הוא - לגבי הנזיר היין עצמו אסור ככל דיני נדרים שאדם יכול לאסור עליו חפץ מסויים באמצעותם. בהגדרה זו עסקו המהרי"ט ורבי יחיאל באסן (ש"ת מהרי"ט חלק א' סימנים נ"ג-נ"ה), האם נזירות יוצרת איסור גברא או איסור חפצא [ההשלכה המעשית היא לגבי דיני "התפסה" ששנינו בתחילת מסכת נדרים].

המהרי"ט סובר כי היין והענבים אינם נהיים בעלי איסור עצמי כלפי הנזיר, אלא עליו חל איסור לאכלם - איסור גברא. את שיטתו הוא מוכיח מן הנאמר בתחילת מסכת נדרים: "כל כינויי נדרים - כנדרים, וחרמים - כחרמים, ושבועות - כשבועות, ונזירות - כנזירות". הגמרא מבארת שהמשנה מנתה את "חרמים" לאחר "נדרים" ולפני "שבועות", מפני שנדרים וחרמים מחילים איסור חפצא לעומת שבועות המחילות איסור גברא. מכך שלאחר שבועות מנתה הגמרא את נזירות, הרי לנו שגם נזירות מחילה איסור גברא!

הוכחה נוספת מביא המהרי"ט: אם נזירות יוצרת איסור חפצא, אפשר להבין זאת לגבי איסור שתיית יין ואכילת ענבים, שהם עצמם נהיים אסורים כלפיו, אך הגדרה זו אינה הולמת את איסור הטומאה ואיסור התגלחת! רק אם נגדיר את איסורי הנזיר כ"איסור גברא" מובן שהוא אסור לעשות כך וכך, להטמא, להתגלח ועוד, אך אין כל הסבר להגדרת "איסור חפצא" שלא להטמא (גם בשטמ"ק, נדרים ז, א, הביא ראיה זו).

רבי ירוחם פישל פערלא, עוסק בנידון זה בביאורו לספר המצוות לרס"ג (חלק א' דף של"ח) והוא מביא כי יש ראשונים שמדבריהם אכן מבואר שאיסורי נזיר הם "איסור גברא", אך יש ראשונים החולקים וסוברים כי איסורי נזירות מחילים "איסור חפצא", ביניהם רמב"ן, ריטב"א, רשב"א ורמב"ן.

אופן חלות דיני הנזיר: ומה בדבר הטענה על אודות חוסר האפשרות לאסור תגלחת וטומאה באיסור חפצא? אכן, אומר הגרי"פ פרלא, יודו אלה שרק יין הוא איסור חפצא, וחלוקים ממנו שאר איסורי נזיר, הטומאה והתגלחת, שהם איסורי גברא. כיצד נערכה חלוקה זו? ובכן הגרי"פ פערלא מסביר כי כך פועלים דיני הנזירות. תחילה הוא אוסר על עצמו את היין ואת כל היוצא מן הגפן ב"איסור חפצא", וממילא חלים עליו יתר האיסורים - טומאה ותגלחת. לאמר, לאחר

דבר העורך

לא יאומן כי יסופר, מה ש"הדף היומי" מחולל בקרב אנשים רבים כל כך. מדובר בשינוי אדיר, שבלתי אפשרי לאמוד את השפעותיו לטווח ארוך ואת השלכותיו. אפשר רק להציץ במקרים שונים כמו לשמוע שאון גלים מבלי לדעת עד היכן יגיעו.

השמחה והלומדים

שיעור הדף היומי בכותל המערבי הוא אחד התוססים והמגוונים שבמאות שיעורי מאורות הדף היומי. אווירה מיוחדת שוררת בשיעור זה, ולא פעם חוזים באי הכותל בחברי השיעור בראשות רבם פורצים בשירה אדירה תוך כדי השיעור ושבים לתלמודם. לפני זמן מה נערכה שמחה במשפחת הרב מגיד השיעור, והמשתתפים בשמחה נחשפו לקשר נדיר ומיוחד בימינו שנתקם בין לומדי השיעור לבין הגמרא. בליל שבת, בשעת לילה מאוחרת, לאחר סיום עריכת סעודת ליל שבת, הגיעו עשרות משתתפי השיעור אל מקום עריכת השמחה, חיברו שולחנות והוציאו ספרים - שיעור הדף היומי!

הם פצחו בשירה ובזמרה לכבודה של תורה, לכבודה של שבת, לכבודם של נשואי השמחה, ולאחר מכן פתחו בלימוד סוער.

ענייני נשמה

מרת **בת ציון גנץ** ע"ה
בת הגאון רבי זוסמן ריגר זצ"ל
נלב"ע כ"ו באדר תשנ"ו
תנצב"ה

הונצחה ע"י בנה ידידנו הר"ר **מוטי גנץ**
ומשפחתו שיחיו - הרצליה פיתוח

ענייני נשמה

הרב **נפתלי הרץ נס** ז"ל
ב"ר יצחק אייזיק ז"ל
נלב"ע כ"ח באדר ב' תשס"ג
תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

ענייני נשמה

מרת **הצילה (הלה) כפתורי** ע"ה
ב"ר ישעיהו יודנהרץ ז"ל
נלב"ע כ"ח באדר תשנ"ט
תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **משה שמחה רובנר** ז"ל בן יבדלחט"א ר' דוד וזהבה הי"ו
נלב"ע כ"ג באדר ב' תשמ"ט **תנצב"ה**
הונצח ע"י ידידנו הר"ר **דוד ומרת זהבה רובנר** שיחיו - פתח תקוה

נר ה'
נשמת אדם



שהוא אוסר על עצמו באיסור חפצא את היוצא מן הגפן - במעמדו כנזיר גזרה תורה שעליו להזהר מטומאת מת ואינו רשאי לגלח שער ראשו.

כך גם מדויק מפסוקי התורה המורים על דיני הנזיר. לגבי יין ושכר נאמר "מיין ושכר יזיר", ולגבי טומאה ותגלחת נאמר "כל ימי נזרו תער לא יעבור על ראשו... כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבוא". לאמר, **הוא מזיר** עצמו מן היין וממילא **נאסר** בטומאה ובתגלחת [עיי"ש דיוקים נוספים לכך. ראוי לציין כי לדעת המהרי"ט שניזיר הוא איסור "גברא", אינו כ"שבועה" שלא יעבור על דיני נזיר, אלא בקבלת הנזירות הוא כמקבל על עצמו קדושה שהיא מחייבתו בהנהגות אלו שקבעה תורתנו הקדושה].

דף יב/ב לא משוי איניש שליח אלא במילתא דמצי עביד השתא

השתתפות יהודים מחוץ לארץ במצוות התלויות בארץ

מדברי סוגייתנו עולה כלל חשוב ביני מינוי שליחות, שאין אדם ממנה שליח אלא לדבר שהוא עצמו יכול לעשותו בשעת המינוי, אך לדבר שאין הוא יכול לעשותו בשעת המינוי, אין הוא יכול למנות שליח.

בעלי התוספות (ד"ה "מאי טעמא") בסוגייתנו הקשו על כלל זה, שהרי "מעשים בכל יום" שאשה אומרת לחברתה "לושי לי קמח והפרישי חלה עבורי", למרות שבשעה שאומרת כן הבצק אינו מוכן עדיין ואין ברשותה עיסה החייבת בחלה. כיצד, איפוא, מועיל מינוי השליחות בשעה שהמשלחת עצמה אינה יכולה להפריש חלה?

הפרשת חלה במאפיות: שאלה זו קיימת גם בימינו, לגבי הפרשת חלה במאפיות. הנוהג הוא שמפרישים חלה גם כאשר בעל המאפיה אינו נוכח במקום, ואין צורך במינוי שליחות מצד בעל הבית לאחר כל לישה ולישה. כמו כן עולה שאלה זו בחנויות לממכר פירות וירקות ובמפעלי מזון בהם יש משגיח כשרות הממונה על הפרשת תרומות ומעשרות, שאינו ממונה בכל פעם מחדש להפריש תרומות ומעשרות אלא עושה הוא את עבודתו מכח מינוי הקבוע כמשגיח. לכאורה, איך מועיל המינוי שנעשה לפני קניית הפירות, הרי באותו זמן גם בעל הבית לא יכול היה להפריש תרומות ומעשרות מפירות אלו, ואם כן לא היה ביכולתו למנות שליח לכך?

בעלי התוספות מתרצים בשם רבינו תם, שכל דבר ש"בידו" של בעל הבית לעשות שיבוא לידי חיוב, הרי זה נחשב כדבר שיכול המשלח לעשותו **עתה**, ומינוי השליח תקף!

סברא מעניינת כתב ה"תרומת הדשן" (סי' קפ"ח), שעל פיה ניתן ליישב את קושיית בעלי התוספות ("חזון איש" זרעים סי' ז'): ידוע הכלל הקובע כי "זכין לאדם שלא בפניו" (כתובות יא/א). לפי כלל זה, במקרה שהפעולה מהווה זכות עבור חבירו ניתן לעשותה עבורו גם ללא מינוי שליחות, ונחשב הדבר כאילו השליח מונה לכך במפורש על ידי רעהו. לפיכך, גם האשה הרוצה ששכנתה תפריש עבורה חלה, נחשבת כמי שמינתה את שכנתה לשליחה **לאחר שהושלמה העיסה**, וגם המשגיחים בחנויות הפירות והירקות הריהם שלוחי בעל החנות על כל משלוח ומשלוח מכח כלל זה, וכן פסק הרמ"א (סימן שכ"ח סעיף ג') [אמנם, כתב ב"דרך אמונה", תרומות פרק ד' הלכה י"א, וכפי ששמענו ב"תרומת הדשן" שם, שדין זה הוא דווקא במקום שגילה הבעלים את דעתו שרצונו הוא שאדם זה יפריש עבורו תרומות ומעשרות, אך אדם אחר אינו יכול להפריש ללא מינוי מפורש. עיי"ש בטעמו. לדבריו, נשים צדקניות ההולכות לבתי מאפה כדי לזכות במצוות הפרשת חלה].

מנהג קדום שהיה נהוג בקרב יהודי חו"ל, מובא ב"כרתי ופלתי" (סימן ס"א ס"ק ה'), ש"חסידים ואנשי מעשה" שרצו לזכות ולקיים מצוה שאינה נוהגת בחו"ל, היו נותנים סכומי כסף לשד"רים שבאו מארץ ישראל כדי שיקנו עבורם בהמות בארץ ישראל, ישחטום ויפרישו מהם מתנות כהונה, זרוע לחיים וקיבה. ה"כרתי ופלתי" מסופק, אם באופן זה נחשב כמי שקיים את המצווה, שהרי מבואר בסוגייתנו שדבר שאין אדם יכול לעשות בעצמו אין הוא יכול למנות שליח לעשותו ואם כן בשעה שהם בחוץ לארץ הרי אינם יכולים לקיים את המצוות התלויות בארץ, וכיצד ימנו שליח לקיום מצוות אלו? גם בשו"ת "שדה הארץ" (אורח סי"ט י"א) כתב שמינוי השליחות אינו מועיל ואין בידם אלא זכות של "מחזיק בידי עושי מצוה".

הבדל בין מניעה הלכתית למניעה טכנית: אולם, כבר תמה על סברא זו ה"חקרי לב" (אהע"ז סימן מ"ו), הסובר שאין כל חסרון במינוי השליחות באופן זה. וטעמו, שהחסרון המבואר בסוגייתנו, שאין אדם רשאי למנות שליח על דבר שהוא עצמו אינו יכול לעשותו בזמן המינוי אמור דווקא לגבי דברים שהוא מנוע מבחינה הלכתית מעשייתם. שונה הוא הדין במניעות חיזוניות, שאינן פוסלות את המשלח מלמנות שליח, כגון: בני חוץ לארץ שמינו את השד"רים כשליחים לקיום מצוות התלויות בארץ [עיי"ש שהוכיח כי חסרון מציאותי אינו מהווה מניעה למשלח] (מ"מאורות הדף היומי" כרך ג').

דף יד/א הכא לא אפשר לאיתשולי

"נזיר שמשון" שהופיע בפני רבה של ירושלים

בגמרתנו מבואר כי "נזירות שמשון" שונה משאר נדרי נזירות. בעוד שאדם שנדר שיהיה נזיר יכול להשאל אצל חכם שיתיר את נדרו על ידי פתח וחרטה, לא ניתן להשאל על "נזירות שמשון" ולהתירה, שהרי גם שמשון היה נזיר עולם כפי שציווה ה' (שופטים יג/ג), ללא אפשרות התרה.

מעשה מופלא מובא בשו"ת "מנחת יצחק" (חלק ח' סימן פ'): בחור יהודי שלא שמר תורה ומצוות,

אם הרב לא בא אל הכותל, הכותל יבוא אל הרב.
הדף היומי.

★ ★ ★

גם נחיל האויר

ומכאן למכתב 'תמים' של נער הלומד בישיבה התיכונית 'גבעת שמואל'. השורות הפשוטות מלמדות על תופעה מדהימה של התפשטות לימוד הדף היומי לכל אתר ואתר.

לכבוד מאורות הדף היומי, הברכה והשלום. אני לומד בישיבה התיכונית גבעת שמואל. **מידי** יום מתקיים אצלנו שיעור הדף היומי על ידי הרב עקיבא רוטנברג שליט"א. כארבעים תלמידים משתתפים בשיעור מידי יום על חשבון הפסקת הצהרים. כמו כן משתתפים בשעה זו כארבעים תלמידים נוספים מכיתות ז'-ח' בשיעור העמוד היומי הנסמר על ידי הרב לחובר שליט"א, שניהם מבת המדרש "מאורות הדף היומי". **השבוע**, הזדמנו לבסס חיל האוויר בתל-נוף. הגענו לבית הכנסת לתפילת מנחה. באותו רגע התחיל בבית הכנסת... שיעור הדף היומי, שיעור הנמסר בקביעות בבסיס תל-נוף מפי הרה"ג יהושע רוזנברג שליט"א. מיד הצטרפנו לשיעור, וכך ישבנו בצוותא מאה תלמידים מהישיבה התיכונית בגבעת שמואל, עם כחמישים מחיילים הבסיס, וכולנו יחד צללנו לסוגיה הלכתית כחצי שעה באמצע היום...

בברכה
ו. ס.



★ ★ ★

בגן עדן תהא מנוחתו

על קשר נדיר ומיוחד לדף היומי, כותב לנו הרב בנימין זאב בויער שליט"א, מגיד שיעור בכולל "היכל התלמוד" בתל-אביב, "השיעור הראשון של מאורות שנוסד בדרום תל-אביב".

בבניין ליד הכולל התגורר יהודי בשם גיל בן שמעון.

לפני שנים אחדות ר' גיל החל להתעניין ביהדות, נכנס מידי פעם לשיעור הדף היומי, וברוך ה' בזכות השיעור הוא נקשר, התחזק והתעלה עד שהיה לשומר תורה



ומצוות המקפיד על קלה כבחמורה. לצערנו הרב, ר' גיל חלה קשות, מחלתו הסתבכה וקשתה עליו ובה' באדר א' תשס"ח הוא הלך לעולמו.
 ר' גיל לא זכה להותיר אחריו שם ושארית, אך זכרו לא יפוג מקרב לומדי הדף היומי. בשעותיו הקשות ביותר היה מעודד את הסובבים אותו, כי כל מטרטנו בעולם הזה הינה נחת רוח לבורא יתברך שמו, ואם זה רצון הבורא...

יהיו הדברים לעילוי נשמתו הטהורה.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה.
 כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93
 mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף יא/ב הריני ניזר

הנזיר - מלך

ניזר - מסביר האבן עזרא - מלשון 'נזר' כמלך הנושא כתר על ראשו וכל כך למה? שכל העולם עבדים לתאוותיהם ואילו הוא מהלך חפשי...

דף יד/א הריני ניזר שמשון

זהירותו של שמשון

הגר"א מוילנא זצ"ל מצביע על זהירותו של שמשון בנזירותו: בשופטים (יד-ו) נאמר שירד עם אביו ואמו תמנתה, ובאו עד הכרמים, "והנה כפיר אריות שואג לקראתו ותצלח עליו רוח ה' וישסעהו כשסע הגדי... ולא הגיד לאביו ולאמו את אשר עשה".

אם הלך עם אביו ואמו, הלוא ראו את המעשה גופו, מה פירושו של דבר שלא אמר להם? הן אינו צריך לומר, הם ראו!
אין זאת אלא שכאשר הגיעו לכרמים הם קיצרו את הדרך דרכם, ואילו הוא, הנזיר, עיקם את הדרך והלך מסביב ומשום כך לא ראו את מפגשו עם הכפיר. זהו ממש מה שאמרו חז"ל "סחור סחור אמרין לנזירא לכרמא לא תקרב..." ("ליקוטין בסוף דבר אליהו", איוב).

דף יד/ד כל ימי ניזר

מעלת הנזיר

סיום הפסוק הוא - קדוש הוא לה'. כותב על כך הספורנו: "יזכה לאור באור החיים ולהיות מוכן להבין ולהויות כראוי לקדושי הדור!"

לכך זוכה הנזיר!

אף הוא אומר שעל כך התפלל אלקנה על שמואל בנו שהיה ניזר (כדקלמן סו/א) "אם יקם ה' את דברו" - אינני מבקש רק זה שבעקבות הנזירות יהיה, כדבר ה' קדוש ומוכן לעבודתו.

דף טו/ב מקצת היום ככולו

יפה שעה אחת

בערב יום הכיפורים שעה קלה לפני היום

שוטט ברחבי העולם תוך כדי חיפושים אחר משמעות עמוקה ותוכן מהותי לחייו. טיוליו הרבים הובילוהו למזרח הרחוק, שם פגש בעובדי אלילים שונים ומשונים.

התעוררות מפיטי ערב ראש השנה: ויהי היום, ערב ראש השנה תשל"ו, והצעיר הישראלי נקלע לבית הכנסת בעיר בומביי שבהודו. בשמעו את הפיוט "עוקד והנעקד והמזבח", התעורר ליבו ופרץ בבכי רב, ובליבו גמלה המחשבה: "יהודי אני, אין לי לנדוד במחוזות זרים, מקומי הוא בחיק היהדות".

הצטרפות לכת משיחית: הצעיר היהודי מיהר לחזור ארצה ולנהוג כיהודי כמיטב ידיעתו המוגבלת, אלא שבכך לא תמה מסכת תהיותיו. בארץ ישראל התקרב בחור לקבוצת יהודים משיחיים. באחד הימים, בשעה שהיה קורא בתנ"ך, התפעם עד מאד משמשון הגיבור וממעשיו והחליט לקבל על עצמו "נזירות כשמשון". אחד המניעים לנדודו היה אורח החיים הסגפני שהטמיע בקרבו בשהותו בארץ נכר. לאחר תקופה זכה להתקרב ליהדות השורשית וחזר בתשובה שלימה לקונו. "נזירותו" הקשתה על מהלך חייו כיהודי דתי וגרמה לו ריחוק מהבריות. רבה של ירושלים, הגר"י וייס זצ"ל, נדרש למקרה נדיר זה ודן האם אמנם אין להתיר את נדודו כדברי גמרתנו, או שמא במקרה חריג זה יש צדדים להקל.

התרת נזירות שמשון לצורך חינוך הילדים: ה"מנחת יצחק" בתשובתו מסתמך על סברות אחדות כדי להתיר את הנזירות במקרה חריג זה. א. מאחר שברור שקבלת נזירות זו היתה בטעות [שהרי לא ידע את משמעות הנזירות על פי התורה], יש מהפוסקים הסוברים שלא חלה נזירותו כלל. ב. יש להתיר מקרה זה, שהרי לצורך מצווה יש מהפוסקים הסוברים שבאופנים מסויימים ניתן להשאל גם על "נזירות שמשון", ומאחר שמראהו המוזר דחה את הסובבים אותו וגם ילדיו התקשו למצוא את מקומם בחברה הוגנת, נחשב הדבר כ"צורך מצווה". ג. לפי המקרה המתואר, נראה שבאותה תקופה בה הצעיר שב מהודו, הוא היה מבולבל וחסר דעת ומופקע מהאפשרות לידור נדרים. ה"מנחת יצחק" מסיים כי סברא זו היא המכריעה להקל בדינו.

בימינו, נזירות שמשון אינה שכיחה: למסקנא הכריע שיש להתיר את נדודו, ואף על פי שכתב הרדב"ז (סימן קל"ג) שגם במקרים בהם צריך להתיר "נזירות שמשון" אין עושים זאת כדי שלא יאמרו ש"נזירות שמשון" ברת התרה היא, מכל מקום בימינו שאין נזירות שמשון שכיחה, מותר להתיר ואין צורך לגזור שמא יקלו ב"נזירות שמשון" (מ"מאורות הדף היומי" כרך ג).

דף טז/ב

האם הנודר נזירות בימינו נוהג כהוגן?

אף על פי שאין בנמצא נזירים בימינו, אין הנזירות מופקעת ואדם הנודר להיות ניזיר אכן מתחייב בנזירות, למרות שאינו יכול להקריב קרבנות בסוף תקופת נזירותו, ומשום כך אכן הוא יוותר ניזיר עד שיבנה בית המקדש. הש"ך (יו"ד סימן רל"ט ס"ק כ"ח) כותב כי אכן מרן רבי יוסף קארו התייחס במקומות אחדים לאדם שנדר נזירות, אך לא פירט את הלכותיו כפי שנהגו קודמיו - הטור ופוסקים נוספים - שסידרו את ההלכות הרווחות בזמן הזה ולא האריכו בדינים אלה.

הכל מסכימים כי הנודר נזירות בימינו - נזירותו חלה. אך יש לברר אם ראוי לידור נזירות בימינו. מהתייחסות עקיפה של בעל "שולחן ערוך" לנזירות ניתן לדייק כי לדעתו גם בימינו אין כל מניעה לידור נזירות. ה"שולחן ערוך" כותב בהלכות נדרים (יו"ד סימן ר"ג סעיף ז): "מי שנדר נדרים כדי לכוון דעותיו ולתקן מעשיו, הרי זה רזיז ומשובח. כיצד? מי שהיה זולל ואסר עליו הבשר שנה או שנתיים... וכן מי שהיה מתגאה ביופיו ונדר בנזיר". משמע, איפוא, כי לדעתו הדבר מותר. ברם, הדברים אינם מוסכמים.

הראב"ד (הלכות נזירות פרק ב' הלכה כ"א) הורה כי בימינו "אסור ליזור". האחרונים הדנים בדבריו מבינים כי טעמו הוא שכולנו טמאי מתים והמקבל על עצמו נזירות בימינו כלול בדברי סוגייתנו האוסרת לאדם לקבל על עצמו נזירות בעודו שוהה בבית הקברות. כלומר, הנזיר הרי מצווה שלא להטמא למתים ולפיכך אינו רשאי לקבל על עצמו נזירות בבית הקברות. הראב"ד הסיק מכאן כי גם בעודו טמא מת אינו רשאי לקבל על עצמו נזירות. אכן, לכאורה טענתו של הראב"ד מוצקה ואיתנה ומעוררת תמיהה! ואילו ה"כסף משנה" מגיב על דבריו "איני יודע מה איסור יש בזה". מדוע?

ההבדל בין קבלת טומאה לבין להיות טמא: ובכן, קיים חילוק ברור בין המקרים (ראה "פירות תאנה" בשם ה"בית מאיר", וראה באריכות בקובץ בית אהרן וישראל כ"ב בשם הגר"ז גולדברג שליט"א). יש להבדיל בין תהליך קבלת הטומאה לבין היות האדם טמא. הבדל זה בא לידי ביטוי בהלכות מסויימות, שדרגת טומאתו של המקבל טומאה ממת חמורה יותר בעת קבלת הטומאה מאשר לאחריה. לא הורתה התורה לנזיר אלא **שלא יקבל** טומאה מן המת. כל ילך לבית הקברות וכל ישהה תחת קורת גג אחת עם המת. אך לא הטילה עליו איסור שלא להיות טמא... ולפיכך ה"כסף משנה" לא הבין כיצד השווה הראב"ד בין גמרתנו האוסרת על אדם לידור נזירות בבית הקברות לבין טמא מת המבקש להיות ניזיר [עדיין יש לדון שהרי חובת הנזיר לנהוג נזירותו בטהרה ויתכן שלכן שלל הראב"ד קבלת נזירות בזמן הזה, כי אינו יכול לנהוג כן].



דף טז/א מי שנזר שתי נזירות

כיצד יתכן שנזיר רשאי להתגלח?

בשאלה כבירה התקשה ה"מנחת חינוך".

כידוע, אדם יכול לקבל על עצמו נזירות ממושכת לתקופה ארוכה, ואפשר גם לקבל מראש כמה נזירויות שיחולו ברצף בזו אחר זו.

להתגלח - כן, יין - לא!?! דין הנזיר להביא קרבנות בסוף תקופת נזירותו ולגלח את שער ראשו. והנה, הרמב"ם פוסק כי מי שנזר נזירויות אחדות בזו אחר זו, בין נזירות לנזירות עליו לגלח שערותיו ולהביא קרבנות. אם סבורים היינו כי הרמב"ם (הלכות נזירות פרק ג' הלכה י"ח) פוסק כן מפני שישנה הפוגה כל שהיא בין נזירות לנזירות, באים דבריו הנוספים ומשמייטים את האפשרות לטעון כן. הרמב"ם מדגיש: "ובכל תגלחת ותגלחת אינו שותה יין ולא מטמא למתים!" מדוע? "פשוט מאד" מנמק ה"כסף משנה", "שהרי אין שום דבר שיבדיל בין נזירות לנזירות, שיהא מותר לטמאות או לשתות יין.

דבריו הפשוטים של ה"כסף משנה", כותב ה"מנחת חינוך", אינם מובנים לי כלל; אם פוסק הרמב"ם שאסור לו להטמא למתים בין תקופת נזירות אחת לזו הבאה אחריה, הרי אומר שאין ביניהן הפסקה, אם כך, כיצד רשאי הנזיר להתגלח בסוף תקופת נזירותו הראשונה? הרי בו ברגע מתחילה תקופת נזירותו השנייה האוסרת עליו להתגלח, כי כל נזיר אינו רשאי לגלח את שער ראשו! נמצא, שלפנינו מצווה לגלח שער ראשו מפני תקופת נזירותו הראשונה ואיסור לגלחו מפני תקופת נזירותו הבאה אחריה.

שמה תאמר: "יבוא עשה וידחה לא תעשה", ובכן, הן מלבד מצוות לא תעשה לנזיר לבל יגלח שערו הוטלה עליו גם מצוות עשה "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו". כלומר, לפנינו מצוות עשה ומצוות לא תעשה, לבל יגלח שערו, כנגד מצוות עשה לגלחו, והרי אין עשה דוחה מצוות לא תעשה ועשה!

מכר את שערות ראשו ונזר נזירות: רבים עסקו בעניין זה. ישוב מעניין לקושייה זו כתב הגר"י הוטנר זצ"ל בספרו "תורת הנזיר" (פרק ג' הלכה ו'). תחילה הוא מציב את השאלה הבאה. הן ידוע כי שערותיו של הנזיר אסורות בהנאה עד שיגלחו. נניח שאדם מכר את שערות ראשו לחבירו ואחר כך נזר נזירות. האם חבירו אינו רשאי ליהנות משערותיו? הגר"י הוטנר מניח כי הוא רשאי ליהנות מהן, לפי שהן שלו עוד לפני שהלה נזר נזירות וממילא הנוזר אינו יכול לאסור עליו את ההנאה מהן, כי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו.

מכאן הוא ניגש ליישוב דברי הרמב"ם. הוא מוכיח כי כאשר אדם מקבל על עצמו נזירות הרי הוא מתפס קדושה על שערותיו ומכח קדושה זו חלה מצוות עשה "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו". ברם, אם בשעה שהוא כבר נזיר ושערותיו אסורות בהנאה, והוא נזר שוב נזירות שתחול בתום תקופת נזירותו הראשונה - הוא עדיין לא החיל כל קדושה על שערות ראשו שהרי אין שערותיו לא תחול עד עליהם דינים. הוא נהיה, איפוא, כבר עכשיו נזיר לתקופה הבאה, אך קדושה על שערותיו לא תחול עד שיגלחו בתום נזירותו הראשונה, יסור מהן דין איסור הנאה, או-אז תחול עליהם קדושה מחדש ותחול גם מצוות עשה שלא לגלחו. נמצא, שבשעה שעדיין לא גילחו, אין לפנינו מצוות עשה שלא לגלחו.

[שמה תאמר: הכי יכול אדם לידור נזירות לחצאין, בלא לקבל עליו את כל דיניה? הגר"י הוטנר מוכיח כי אפשר שתחול נזירות בלא מצוות עשה "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו", שהרי גם על מצורע, שהוא טמא, ואינו יכול לקיים את מצוות "קדוש יהיה", פוסק הרמב"ם שחלה מצוות נזירות]

מאורות הדף היומי נראה אחרת



הגדת המאורות

לפסח תגיע מוכן
כל הלכות הפסח
בהגדה מהודרת



39 ₪ בלבד

6 ש"ח דמי טיפול ומשלוח
ניתן להזמין את ההגדה
במחיר מוזל ברכשה מרוכזת

חדש!

הגדה של פסח עם כל הלכות החג.

השנה, מקיימים פסח כהלכתו, כל הלכות בדיקת חמץ וליל הסדר שנלמדו במסגרת "מאורות ההלכה" בתוספת מדרשי חז"ל ערוכים על סדר ההגדה.

• טקסט ההגדה באותיות מאורות עיניים. • על נייר כרומו משובח. • פירוט שיעורים ומידות חד"ל הנוחים.

לפרטים והזמנות: 1-700-500-451

משרדי מאורות - בני ברק: רגמן 1 פינת חתם סופר 5 ירושלים: שרי ישראל 14 אשדוד: בעל הנס 24 רכסים: הזית 7 הפצה ראשית יפה נוף

הקדוש קרא השרף מקוצק לשמשו ואמר לו: הנה "יום אחד בשנה - חשוב כשנה", מקצת "היום ככולו" אם כן מי שישב בתשובה עתה - כאילו שב כל השנה!

נסא דברכתא

מעומקא דליבא
נשגר בזאת ברכת מזל טוב
לרגל השמחה השרויה במעונם של
הרבנים מגידי השיעורים מבית מדרשונו

הרה"ג משה לוי שליט"א
רב ביהכ"ס היכל שלמה - תל אביב
לרגל הכנס בנו בעול תורה ומצוות

הרה"ג יצחק פולק שליט"א
ביהכ"ס אור החיים - נתניה
לרגל הולדת הבן

הרה"ג יעקב פוקסברומר שליט"א
ביהכ"ס אבשלום - בני ברק
לרגל הולדת הבת

הרה"ג שלמה פרלמן שליט"א
ביהכ"ס בערגסאז - אלעד
לרגל הולדת הבת

בברכת התורה ולומדיה
מאורות הדף היומי

לעילוי נשמת

הר"ר **יצחק אייזיק ארדינסט** ז"ל
ב"ר אהרן אבא ז"ל
נלב"ע כ"ג באדר תשנ"ז

תנצב"ה

הנוצח ע"י בתו
גב' חיה יחזקאלה גרנסקי וב"ב שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **אנג'לו מרדכי** ז"ל
ב"ר כלמנטה ז"ל נלב"ע כ"ז באדר תשמ"ו

תנצב"ה

הנוצח ע"י משפחתו - רומא

מאורות הדף היומי

משרד ראשי: רח' ווגמן 1 (פינת חתם סופר 5)
Wagman street 1 ת.ד. 471 בני-ברק
P. O. B. 471 Bnei-Brak ISRAEL טל: 03-5775333
tel: +972-3-5775333 פקס: 03-7601020
Fax: +972-3-7601020 E-mail: meorot@meorot.co.il
אימייל:

לתרומות והנצחות טל: 03-5775307
מוקד ההזמנות 1-700-500-151